

Palenque - wizytówka Majów



Palenque to jedno z najpiękniejszych miast Majów, położone na terenie meksykańskiego stanu Chiapas, które pomimo wieloletnich badań ciągle nie odkryło wszystkich swoich tajemnic i wciąż zaskakuje nowymi, niespodziewanymi szczegółami.

W Palenque oprócz wielu budowli, grobowców i dzieł sztuki, odkryto również jedyny w swoim rodzaju bardzo zaawansowany technicznie system kanałów i podziemnych akweduktów. Budowano sztuczne zbiorniki wodne, tamy, mosty i ... prawdopodobnie fontannę. Przypuszcza się, iż właśnie od umiejętności spiętrzenia i wykorzystania wody, pochodzi nazwa miasta w języku Majów - 'Lakamaha' - co oznacza "wielką wodę". (nazwę Palenque nadał miastu w XVIw. ojciec Pedro Lorenzo de la Nada)

Badaczom udało się odczytać liczne inskrypcje hieroglifów rzeźbionych na ważnych budowlach. W ten sposób najczęściej uwieczniano historię miasta i odnoszono się w tekstach do religii i wizji stworzenia świata, które wyliczono na 13 sierpnia 3114 roku p.n.e..

Budowle w Palenque są wyjątkowe: świątynie na piramidach z tzw. ażurowymi grzebieniami na dachach, budynki dla elity zdobione kolorowymi płaskorzeźbami ze stiuku (ciała ludzkie malowano na czerwono, boskie na niebiesko).

Ważnym elementem były boiska do gry w piłkę, które były uważane za przejście do zaświatów, a sama gra jako starcie sił światła i ciemności. Odbywające się na boiskach ceremonie były związane z wojną, a zmuszanych do gry jeńców wojennych składano w ofierze.

Historia Palenque rozpoczyna się w roku 431 wraz z początkiem panowania króla K'nk'Balam. Ciekawostką jest, iż na terenie Palenque zasiadały aż dwie kobiety: pierwsza - Yohe Ik'nal królowała w latach 583 - 604 n.e. - co było niezwykle rzadkie.

Cała historia wczesnego Palenque wciąż jest jeszcze spowita we mgle niewiedzy. Znacznie lepiej sprawa się przedstawia z nowszą historią miasta, które w VIIw. miało władców nastawionych zdecydowanie bojowo, co było powodem licznych konfliktów z innymi miastami-państwami, z których Palenque nie zawsze wychodziło zwycięsko.

W 611r. wojska potężnego Calakmul zaatakowały i złupiły Palenque i prawdopodobnie przyczyniły się do śmierci króla, na skutek odniesionych ran.

Na tronie wówczas zasiadła druga w historii królowa - Sak k'uk' (612r.). Już po trzech latach przekazała tron synowi K'inich Janaab Pakaliwi, który stał się najpotężniejszym władcą Palenque. Pakal, zwany Wielkim, wstąpił na tron w wieku 12 lat. i rządził lat 67. Okres jego panowania to rozkwit, ale także wiele wojen.

Choć król odnosił wiele zwycięstw i na ścianach pałacu można oglądać płaskorzeźby przedstawiające licznych jeńców, to jednak nie zawsze sprzyjało mu szczęście. Około 628r. Palenque zostało pokonane przez miasto Piedras Negras.

Pakal Wielki wznosił monumentalne budowle, rozbudował pałac, a także zbudował sobie grobowiec, który ukrył w Świątyni Inskrypcji, zaliczanej do najpiękniejszych budowli Majów (na ścianach wykuto 620 hieroglifów i wiele dat). Pochowany tam został w roku 683 w wieku 80lat.

W przyległej świątyni odnaleziono grobowiec kobiety, nazwany grobem Czerwonej Królowej (szczątki zostały pokryte czerwonym barwnikiem). Była to żona Pakala, Tz'akbu Ajaw, zmarła w 672r.

Grobowiec Pakala Wielkiego odkryto w 1952r. (film)

Przed wejściem do komory grobowej znajdowały się szczątki sześciu ludzi złożonych w ofierze (zęby inkrustowane jadeitem i zdeformowane czaszki świadczą o przynależności ofiar do elit). Szczątki króla spoczywały w sarkofagu, którego płyta, pokryta płaskorzeźbami, ważyła 5t. Na jego twarzy spoczywała jadeitowa maska, której oczy wykonano z muszli i obsydianu. Ozdoby uszu zrobiono z macicy perłowej, nie żałowano również naszyjników i bransolet, a na każdy palec założono jadeitowy pierścień.

Po Pakalu Wielkim na tronie zasiadł jego syn K'inich Kan Balam II (w wieku 48lat). Również i on był dobrym władcą, nie wyłączając sztuki wojennej. Pokonał m.in. położone 50km. na południe miasto Tonina i znacznie powiększył królestwo.

Wybudował wspaniały kompleks zwany Grupą Krzyża (dziś w objęciach dżungli) ze Świątynią Słońca i Świątynią Krzyża. Nazwy zostały nadane świątynią ze względu na płaskorzeźby, znajdujące się w ich wnętrzu. W Świątyni Krzyża znajduje się wizerunek Boga L palącego cygaro - patrona wojowników i kupców.

W roku 702 tron objął kolejny syn Pakala, K'inich K'an Hoy Chitam. Rozbudował pałac wznosząc czteropoziomową wieżę. Budowla ta jest jedyna tego typu na całym terytorium Majów. Uważa się, że mogła służyć jako obserwatorium astronomiczne lub wieża strażnicza.

W roku 711 miasto zostało zaatakowane przez ośrodek Tonina, a 66-letni Chitam pojmany i przetrzymywany jako zakładnik. W niewyjaśnionych okolicznościach odzyskał wolność i powrócił na tron, jednak Palenque nigdy już nie odzyskało swej świetności.

W 721 roku na tronie zasiadł wnuk Pakala, Ahkal Mo'Naab'III, który musiał się dzielić władzą z coraz silniejszą arystokracją. Był to w zasadzie początek końca Palenque.

Ostatnia informacja o niezwykłej historii miasta pochodzi z hieroglificznego zapisu na naczyniu ceramicznym. Mówi ona, że w roku 799 na tron wstąpił władca noszący imię Janaab Pakal III. O dalszych losach zarówno władców, jak i samego miasta nie wiadomo niestety nic.

Obecnie w wolnym od 200 lat Meksyku nadal mieszkają potomkowie starożytnych mieszkańców Palenque i innych wspaniałych miast Majów. Ich historia trwa i jest uważana za element historii Meksyku.